

Notitie cryptovaluta

Van : Eric de Kluijver/Dirk Kolkman/Rinus Beumer
Datum : 20 juni 2022
Onderwerp : Rol van crypto valuta in het notariaat, met name t.a.v. herkomst vermogen (bron van de middelen)

Het BFT krijgt steeds vaker vragen vanuit het notariaat over cryptovaluta (o.a. bitcoin). Met name speelt de onderzoeksplicht van de notaris voor de Wna en Wwft een belangrijke rol. Een relevante vraag daarbij is: hoe kan de notaris de herkomst van het vermogen (bron van de middelen) beoordelen wanneer de gelden hun oorsprong vinden in crypto? Daarnaast is van belang hoe ver de notaris moet gaan, welke documenten kan hij opvragen en welke aspecten zijn daarbij van belang? Tot slot is van belang wanneer een transactie met crypto's ongebruikelijk is op grond van de Wwft?

In dit memo zal het BFT enkele praktische handvatten uiteenzetten die de notaris kan gebruiken bij de beoordeling van voorgaande vragen. Eerst zal in paragraaf 1 kort worden ingegaan op wat crypto's zijn en welke techniek daarbij gehanteerd wordt. Tevens worden ook enkele begrippen besproken die van belang kunnen zijn voor de notariële praktijk. Hoewel dit voor een deel een technisch verhaal is, is dit nodig om de basis van cryptovaluta te kennen en te begrijpen. In paragraaf 2 van dit memo wordt stilgestaan bij geregistreerde aanbieders van cryptodiensten, omdat dit duiding kan geven over de (on)gebruikelijkheid van de transactie(s). Paragraaf 3 behandelt de risico's van crypto's met betrekking tot witwassen. Paragraaf 4 beschrijft een notarieel praktijkvoorbeeld, met daarbij enkele praktische handvatten voor het notariaat hoe daar mee kan worden omgegaan.

1. Cryptovaluta

Een cryptomunt, ook wel cryptocurrency, is een munteenheid die zonder tussenkomst van een centrale bank (bijv. ECB voor Euro), wordt uitgegeven en kan worden gebruikt door middel van een gedecentraliseerd computernetwerk¹. De computers houden voortdurend een digitaal grootboek bij. De transacties van bestaande bitcoins² worden in dat digitale grootboek opvolgend geregistreerd via blockchaintechnologie. De uitgifte van nieuwe bitcoins vindt plaats via een zogenaamd miningproces. Hierbij wordt ieder nieuw block toegevoegd aan de reeds

¹ CryptoCurrency 2021 Een complete inleiding tot blockchain & Cryptocurrencies.

² De eerste en de bekendste cryptocurrency.

bestaande blockchain. Bekende cryptovaluta zijn o.a. bitcoin³, Ethereum, Ether en Dogecoin. Het zijn denkbeeldige (digitale) munten die bestaan uit een unieke reeks van cijfers en getallen⁴.

Cryptovaluta⁵ zijn een virtueel ruil- of betaalmiddel waarmee goederen en diensten kunnen worden aan- en verkocht; ook kunnen cryptovaluta gebruikt worden voor speculatieve doeleinden. Net als euro's kunnen cryptovaluta⁶ worden verdeeld in kleinere eenheden zodat ook kleinere transacties mogelijk zijn. Een bitcoin⁷ bijvoorbeeld is onder te verdelen in 100.000.000 Satoshi⁸.

Cryptocurrencies staan op een groot netwerk van computers dat constant rekensommen uitvoert, om ervoor te zorgen dat alle digitale valuta onveranderlijk en veilig zijn opgeborgen in het netwerk. Iedere valuta-eenheid in het netwerk heeft een wachtwoord dat alleen de eigenaar in bezit heeft. Met het wachtwoord gebruikt de eigenaar zijn valuta-eenheden om te betalen, over te maken of te verzilveren. Betalen met cryptocurrency lijkt veel op het versturen van een e-mail waarin een wachtwoord staat. De ontvanger kan met dat wachtwoord bij het cryptogeld komen. De moderne technologie die het netwerk van computers met ingewikkelde rekensommen ondersteunt heet zoals gezegd [blockchaintechnologie](#). Dit maakt dat bijvoorbeeld in het geval van bitcoins alle transacties in de bitcoin-blockchain inzichtelijk gemaakt kunnen worden door de cliënt.

Overigens is het goed om te weten, dat er ook cryptovaluta bestaan die een hogere mate van anonimiteit bieden ten opzichte van bijvoorbeeld bitcoins. Deze cryptocurrencies heten privacycoins. Bekende privacycoins zijn: Monero, ZCash en Dash⁹. De extra anonimiteit wordt vooral geboden door gebruik te maken van geheime adressen, zodat transacties niet te herleiden zijn tot de zender. Dit soort munten vormen een hoger risico op witwassen, met name omdat vanwege de anonimiteit dit aantrekkelijker is voor criminelen¹⁰.

Een groot verschil tussen reguliere betaalmiddelen en cryptovaluta is gelegen in het feit dat cryptovaluta alleen volledig functioneren op en via het internet. Een verzameling van deelnemende computers op het internet dient als controle- en autorisatiemechanisme voor elke cryptotransactie. Bovendien kunnen cryptotransacties door de blockchaintechnologie in het algemeen niet worden tegengehouden.

³ Bitcoin met kleine letter wordt gebruikt voor het duiden van het digitale betaalmiddel. De internationaal erkende valutarische afkorting voor bitcoin is BTC. Bitcoin met hoofdletter ziet op het Bitcoin-netwerk.

⁴ Bitcoin bestaat uit 25-36 karakters beginnend met een 1 of een drie. Ethereum uit 42 karakters beginnend met Ox. Voor een meer omvattend beeld zie: Kenmerken van Cryptovaluta: Gids voor onderzoekers via de website <https://kort.politie.loca/vakgroepvirtuelevaluta>.

⁵ Rapport Cryptovaluta Vakgroep Virtuele Valuta Definitief Versie 1.0 Versie datum 30 oktober 2020.

⁶ Het zijn denkbeeldige munten die bestaan uit een unieke reeks van cijfers en getallen.

⁷ Handelssymbool BTC of XBT.

⁸ Vernoemd naar de bedenker van de bitcoin, Satoshi Nakamoto.

⁹ Bij sommige privacy coins kan de privacy optie aan of uit worden gezet.

¹⁰ Met name Monero, zie rapport Europol Europol Spotlight - Cryptocurrencies - Tracing the evolution of criminal finances.pdf (europa.eu).

Indien gesproken wordt over bitcoins dan wordt doorgaans bedoeld het saldo dat gekoppeld is aan een bepaald bitcoinadres (te vergelijken met een bankrekeningnummer). Bij elk bitcoinadres hoort een zogenaamde private key (een persoonlijke geheime sleutel te vergelijken met het hebben van een pincode). Deze combinatie (adres en private key) maakt dat men bitcoins kan ontvangen en versturen.

Als er gesproken wordt over een cryptowallet, dan bevat die 'portemonnee' niet de feitelijke bitcoin zelf, maar is slechts een verzameling private keys waarmee een gebruiker zijn/haar bitcoinadressen en tegoeden beheert. Een cryptowallet geeft de gebruiker dus de mogelijkheid meerdere private keys van bitcoinadressen op te slaan/te beheeren. Het saldo dat is gekoppeld aan een bitcoinadres wordt door cryptowallets automatisch berekend door alle positieve en negatieve transacties in de blockchain, waarbij dit bitcoinadres betrokken is, te verrekenen. Een wallet kan in beheer zijn bij een geregistreerde cryptoaanbieder (custodial wallet) of in eigen beheer (non custodial wallet)¹¹.

Om crypto's aan te kopen kan gebruik worden gemaakt van een broker (middels een wisseldienst) of van een cryptoplatform/exchange. Bij een wisseldienst koopt of verkoopt de klant aan/van de broker. Bij een broker handelt een klant met de broker zelf. Deze haalt de crypto's weer van een exchange. Een exchange brengt een koper van crypto's en verkoper van crypto's op een platform bij elkaar en hanteert een orderboek.

Doordat een broker als tussenpersoon fungeert, zijn de transactiekosten hier bijna altijd hoger dan wanneer direct op de exchange wordt gehandeld¹².

In bijlage 1 hebben we, in het geval daar behoefte aan is, meer informatie opgenomen over cryptovaluta en veel gebruikte begrippen.

2. Geregistreerde aanbieders van cryptodiensten

Voor de beoordeling of cryptotransacties mogelijk ongebruikelijk zijn in de zin van de Wwft, is het van belang om te achterhalen of dergelijke transacties via geregistreerde aanbieders van cryptodiensten lopen¹³. Sinds mei 2020 vallen cryptobedrijven onder het Wwft toezicht van De Nederlandse Bank (DNB). Aanbieders van cryptodiensten die in of vanuit Nederland actief willen worden, moeten een inschrijving in het openbaar register van DNB aanvragen. DNB doet na de registratieaanvraag een beoordeling van de documentatie en doet toetsingen. DNB toetst onder andere of de bestuurders van de aanbieder geschikt en betrouwbaar zijn en voert een reputatietoets uit voor de UBO(s). Dit behelst derhalve meer dan een aanvraag tot inschrijving. Indien het oordeel van DNB positief is, volgt een inschrijving in het openbaar register. Deze geregistreerde aanbieders zijn zelf Wwft instelling, waar DNB toezicht op houdt en te vinden op de website van DNB¹⁴. Betaalinstellingen of

¹¹ Niet alle brokers of exchanges bieden custodial wallets aan. Dit verschilt per onderneming.

¹² Wat is het verschil tussen een broker en een exchange? | AllesOverCrypto

¹³ Het gaat vaak om de volgende twee typen cryptodiensten: 1) het omwisselen van fiduciair geld (Euro's) naar crypto (en terug); 2) het gebruik van cryptowallets (zie in dit verband ook artikel 1a lid 4 onderdelen l en m Wwft).

¹⁴ <https://www.dnb.nl/openbaar-register/registers-van-aanbieders-van-cryptodiensten>

banken die voor andere activiteiten al een vergunning hebben van DNB, moeten als ze cryptodiensten willen aanbieden hier apart een vergunning voor aanvragen bij DNB.

Buitenlandse aanbieders van cryptoaanbieders die zich op de Nederlandse markt begeven moeten ook een aanvraag indienen voor het register. Uit het DNB register blijkt bijvoorbeeld dat buitenlandse aanbieders zijn opgenomen. Ten aanzien van het toezicht geldt het volgende. De geregistreerde ondernemingen staan niet onder prudentieel toezicht van DNB of onder gedragstoezicht van de AFM. Hetgeen betekent dat geen toezicht wordt gehouden op financiële bedrijfsrisico's en ook geen sprake is van specifieke financiële consumentenbescherming of bescherming van beleggers¹⁵.

Via de website van DNB kunt u achterhalen of een dergelijke aanbieder¹⁶ is geregistreerd. Cryptovaluta die worden gebruikt, of op de balans staan bij uw cliënt en afkomstig zijn van een cryptobedrijf dat ingeschreven staat in het openbare register van DNB kwalificeert zich hierdoor als zijnde betrouwbaar. Het niet hebben van een registratie bij DNB betekent mogelijk dat het bedrijf in kwestie illegaal crypto's aanbiedt. DNB kan dan handhavend optreden tegen de illegale dienstverlener in kwestie door bijvoorbeeld het opleggen van een last onder dwangsom of een boete. Ook kan DNB aangifte doen bij het OM, dat vervolgens strafrechtelijk kan handhaven. Ter completering, de klant die crypto's koopt of aanhoudt bij een niet-geregistreerde aanbieder is niet illegaal bezig. Het is niet verboden om crypto's te kopen en aan te houden bij een aanbieder zonder registratie. Alleen voor bedrijven die in of vanuit Nederland cryptodiensten aanbieden geldt het verbod om crypto's aan te bieden zonder registratie bij DNB¹⁷. Het laatste betekent wel dat het risico op de ongebruikelijkheid voor dergelijke transacties dan aanzienlijk toeneemt en dus meer aandacht behoeft vanuit het betreffende notariskantoor. Tevens wordt voor de volledigheid opgemerkt dat het gebruik van een geregistreerde cryptoaanbieder niet automatisch betekent dat er geen sprake kan zijn van een ongebruikelijke transactie(s). Een niet-geregistreerde aanbieder van cryptodiensten (in Nederland) vormt een hoger risico op witwassen dan een aanbieder die wel geregistreerd is.

3. Crypto's en de risico's van witwassen

Allereerst wordt opgemerkt dat cryptovaluta kan worden gebruikt voor zowel legale als illegale transacties. Het is dan ook niet de bedoeling van het BFT om het gebruik van cryptovaluta in het algemeen te criminaliseren. Daarnaast laten gebruikers van cryptovaluta altijd sporen na, zoals gezegd in de blockchain¹⁸.

¹⁵ De Europese Commissie werkt momenteel wel aan een nieuw Europees wetsvoorstel, genaamd Verordening Markten in Cryptoactiva (MiCA), die consumenten en beleggers t.z.t. gaat beschermen.

¹⁶ Denk hierbij aan cryptobedrijven die opereren -geen limitatieve opsomming- onder de volgende namen: LiteBit, AnyCoin, Bitvavo, Bitonic en BLOX. Voor meer info zie de site van DNB.

¹⁷ Zie de website van DNB inzake vragen over niet-geregistreerde aanbieders.

¹⁸ Met specialistische blockchainanalyse tools kunnen (door opsporingsinstanties) transacties goed worden gevolgd. Ook in openbare bronnen op internet kunnen transacties behorende bij bitcoin-adressen worden uitgelezen.

Het voorgaande neemt niet weg dat aan het gebruik van cryptovaluta wel witwasrisico's kunnen kleven. De hoge mate van anonimiteit¹⁹ en het lastig achterhalen van de herkomst van crypto maakt het bijvoorbeeld interessant voor criminelen om gebruik te maken van cryptovaluta. Waarde kan snel verplaatst worden en kan daarmee ook buiten het zicht van bijvoorbeeld de Belastingdienst worden gehouden. Cryptovaluta is bovendien nog altijd het belangrijkste betaalmiddel op het Darkweb. Ook kunnen criminelen contante criminele gelden (via een speciale bitcoin ATM) omwisselen naar bitcoins en daarna terug naar reguliere betaalmiddelen waarmee gelden ten onrechte een ogenschijnlijke legale status kunnen krijgen. Bitcoins of andere cryptovaluta is nog altijd de meest gevraagde valuta als losgeld voor Ransomware-aanvallen. Crypto's kunnen daarnaast ook gebruikt worden om via vastgoed geld wit te wassen doordat bijvoorbeeld de koper aan verkoper betaalt in bitcoins buiten de notaris om. De notaris zal dan ook in het kader van de Wwft onderzoek moeten doen naar de herkomst van de gelden (bron van de middelen).

Speculatie met cryptovaluta kan in sommige gevallen volgens de cliënt een legitiematie vormen voor de herkomst van gelden. In het praktijkvoorbeeld dat hierna is opgenomen is hier ook aandacht voor. Alvorens dat uit te werken zal eerst nog kort worden ingegaan op crypto als wettig betaalmiddel.

4. Crypto als (wettig) betaalmiddel

De vraag is hoe de bitcoin (en andere crypto's) juridisch moet worden geduid. De algemene opvatting is dat de bitcoin (in Nederland) niet als geld kwalificeert²⁰ en vergeleken kan worden met toonderpapier. Bitcoin wordt (in Nederland) niet als wettig betaalmiddel geaccepteerd²¹. Dit betekent dat als een koper de koopsom wil overmaken naar de kwaliteitsrekening van de notaris, de notaris (op basis van de huidige regelgeving) de tegenwaarde van de koopsom in bitcoins niet kan accepteren (ook niet via een eventuele eigen wallet van de notaris). Het is wel mogelijk dat de koper rechtstreeks aan de verkoper betaalt in bitcoin, buiten de notaris om. In die gevallen dient de notaris extra alert te zijn omdat sprake is van een verhoogd risico op witwassen. Deze afwijkende wijze van betaling kan reden zijn om dienst te weigeren en/of ongebruikelijke transacties te melden. Van de notaris mag worden verwacht dat hij de koper bevraagt naar de reden waarom voor deze wijze van betaling is gekozen. Uiteraard dient de notaris ook vast te stellen wat de herkomst is van de gelden (de bron van de middelen) alsmede na te gaan of de verkoper het bedrag ontvangen heeft. Het BFT adviseert de bewijsstukken hiervan ook schriftelijk vast te leggen. In dit verband wijst het BFT op het eerder gemaakte

¹⁹ Vaak is het lastig de identiteit van een persoon te koppelen aan een bepaald bitcoinadres. Bovendien bieden bitcoinmixers (een proces waarbij crypto van verschillende personen eerst in één cashpool worden gezet om ze vervolgens met nieuwe crypto adressen weer aan de oorspronkelijke personen toe te kennen, waarmee de oorspronkelijke herkomst wordt verhuuld) mogelijkheden te anonimiseren.

²⁰ Tussen munt en mogelijkheid, mr. W.J.M. Jansen en mr. T.A. Keijzer, WPNR 7362, p. 166

²¹ Voor de omzetbelasting bestaat een uitzondering, zie Tussen munt en mogelijkheid, mr. W.J.M. Jansen en mr. T.A. Keijzer, WPNR 7362, p. 166.

schema geldverkeer met toelichting, beschikbaar via de website²².

5. Praktijkvoorbeeld voor het notariaat

Een particulier, de heer X, koopt een woning voor € 600.000 en financiert de aankoop geheel uit eigen middelen vanaf zijn bankrekening. Bij de notaris verklaart de heer X dat hij de eigen middelen heeft verdiend met speculatie in crypto's. De heer X zegt op het juiste moment te zijn ingestapt en uitgestapt met bitcoins waardoor hij een aanzienlijke koerswinst heeft kunnen behalen. In een dergelijke casus is het van belang dat de notaris niet alleen de eventuele speculatiewinst onderzoekt maar ook navraag doet wat de herkomst is geweest van de oorspronkelijke inleg in crypto's.

Om de casus goed te kunnen beoordelen voor de Wna en Wwft is het van belang dat de notaris de juiste vragen stelt en ter verificatie de juiste documenten opvraagt. Het BFT is zich ervan bewust dat de notaris geen opsporingsfunctionaris is, maar wel een kritische poortwachter moet zijn. Enkele voorbeelden van vragen die de notaris kan stellen²³:

- Is er sprake van een enkele transactie (met aan en verkoop) gevolgd door koerswinst of is er sprake van meerdere instap- en uitstapmomenten?
- Wat waren de relevante koersen²⁴ in de periode van speculatie? Een onafhankelijke bron die uitkomst kan bieden is te vinden via de website: <https://nl.investing.com/crypto/bitcoin/historical-data>
- Wat voor soort transacties zijn uitgevoerd (bijvoorbeeld bancair voor crypto's (zie rekeningafschrift) of juist contanten voor crypto's (afschrift ATM Bitcoin))?
- Is gebruik gemaakt van geregistreerde crypto-aanbieders?
- Is sprake van hoge transactiekosten die afwijken van hetgeen geregistreerde aanbieders in rekening brengen²⁵?
- Zijn de crypto's of is de oorspronkelijk inleg fiscaal in de aangifte inkomstenbelasting van de cliënt verwerkt²⁶?

²² <https://www.bureauft.nl/2019/10/30/schema-en-toelichting-notariele-onderzoeks-en-meldplicht-geldverkeer-wna-en-wwft-geactualiseerd/>

²³ De vragen zijn niet limitatief en niet bedoeld als 'vinklijst'. De diepgang van het onderzoek en daarmee het aantal vragen verschilt per geval.

²⁴ Wat was de koers van de aangekochte cryptovaluta op de dag van aanschaf en via welk wisselkantoor heeft de omzetting plaatsgevonden? (alleen in NL of elders in de EU?); Op welke dag is de cryptovaluta weer omgezet in Euro's; wat was de koers van de verkochte cryptovaluta op die desbetreffende dag en via welk wisselkantoor?

²⁵ De transactiekosten vormen een vergoeding die wordt uitbetaald aan de miner die het blok aanbiedt waarin de transactie wordt verwerkt. De transactiekosten verschillen per munt en per broker. De meeste brokers rekenen 2 tot 3% van de transactie als kosten. Voor meer info:

<https://cryptokoersgids.nl/kosten-handelen-crypto/>

²⁶ Indien crypto's fiscaal niet in aangifte inkomstenbelasting zijn opgenomen kan dit aanleiding zijn om een melding van een ongebruikelijke transactie te verrichten bij de FIU. Een vermoeden van fiscale fraude moet gemeld worden (ECLI:NL:CBB:2018:233). Ook al zou de herkomst van de gelden an sich legaal zijn.

- Is sprake van gebruikelijke cryptovaluta zoals bitcoin of Ethereum of wordt gebruik gemaakt van bijvoorbeeld privacycoins?
- Is deze oorspronkelijke inleg (investering) aantoonbaar verkregen op legitieme wijze? Hierbij is de herkomst van die gelden uiteraard van belang.
- Hoe worden de crypto's bewaard (via een broker of exchange middels een custodial wallet of in eigen beheer (non custodial wallet)?

Een notaris kan bijvoorbeeld de volgende informatie opvragen ter verificatie:

- Afschriften of printscreen van de non custodial wallet (crypto's in eigen beheer, zie bijlage 2a);
- Afschriften van aankopen en/of verkopen via het laatste cryptohandelsplatform/exchange, bijvoorbeeld bij een custodial wallet, zie bijlage 2b²⁷;
- Printscreen van een account die de cliënt heeft bij een broker of exchange om de uitgevoerde transacties inzichtelijk te maken;
- Afschriften van credit cards;
- Een overzicht van transacties op andere -voorgaande- cryptohandelsplatform(en) in verband met het samenvoegen van cryptowallets;
- Een overzicht van de bankafschriften (met ontvangsten en overboekingen van en naar crypto's). Hierop staan de aankopen of verkopen in euro's genoemd, zie bijlage 3;
- Aangifte inkomstenbelasting over de betreffende periode (in verband met opgeven crypto's en het saldo liquide middelen in box 3);
- Aanschaflocatie(s) en/of verkooplocatie(s) van de desbetreffende crypto's²⁸. Dit kan van belang zijn om vast te stellen of er sprake is van bijvoorbeeld een bitcoin ATM en/of (niet) gereguleerde aanbieders.

Indien de aanmerkelijke kans bestaat dat de herkomst van de gelden niet legaal is, zal de notaris een melding moeten doen van een ongebruikelijke transactie bij de FIU Nederland. De notaris zal bij geld verkregen uit cryptotransacties van geval tot geval moeten beoordelen of hij/zij zijn/haar diensten kan verlenen.

²⁷ Andere benamingen zijn: exchange(s), coinexchange, muntenhandelsplatform, exchange market of cryptocurrency exchange(s). Het betreft in alle gevallen een online marktplaats of cryptobeurs die als bemiddelaar optreedt tussen koper(s) en verkoper(s) van cryptogeld.

²⁸ Bitcoins als verifieerbare verklaring voor vermogen? Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 11 februari 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:1087.

6. Nadere informatie

In september 2020 heeft de FATF een guidance document opgesteld voor crypto aanbieders met red flags²⁹ op basis van 100 case studies.

Enkele voorbeelden van red flags die voor het notariaat ook van belang kunnen zijn (met name of transacties ongebruikelijk zijn):

- Gebruik niet gereguleerde crypto wisselaanbieders met hoge transactiekosten;
- Gebruik buitenlandse crypto wisselaanbieders zonder plausibele reden;
- Vermoedelijk gebruik van money mules ('geldezels') bijvoorbeeld te herkennen doordat de gebruiker niet kan uitleggen hoe techniek bitcoins werkt;
- Gebruik van blockchain met encryptie (bijvoorbeeld privacy coins);
- Ongewone transactiepatronen (hoge volumes) waarbij gebruik wordt gemaakt van verschillende crypto aanbieders;
- Wallets die eigendom zijn van buitenlandse rechtspersonen;
- Het gebruik van 'bitcoin mixers' waardoor transacties worden geanonimiseerd.

BFT, Utrecht, 20 juni 2022

²⁹ [Documents - Financial Action Task Force \(FATF\) \(fatf-gafi.org\).](https://fatf-gafi.org/documents/Financial%20Action%20Task%20Force%20(FATF)%20(2020).pdf)

Bijlage 1 Verklarende begrippen

Bitcoin

Eerste en meest voorkomende gedecentraliseerde digitale munt gebaseerd op blockchaintechnologie.

Bitcoin ATM

Een automaat waar bitcoins kunnen worden aangekocht of verkocht tegen contant geld.

Bitcoinadres

Het adres dat je als gebruiker deelt met anderen, en waar men bitcoins naar kan overmaken. Een bitcoinadres is een reeks met minimaal 26 en maximaal 62 karakters (letters en cijfers) beginnend met een "1", "3" of met "bc1".

Blockchain (Bitcoin)

De datastructuur waarin alle transacties staan opgeslagen, opgebouwd uit blokken die in chronologische volgorde achter elkaar staan en niet meer gewijzigd kunnen worden.

Cryptovaluta

Een virtueel ruil- of betaalmiddel, waarmee goederen en diensten kunnen worden aan- en verkocht.

Darknetmarkets

Marktplaatsen op het zogenoemde 'Darkweb', een afgeschermd gedeelte van het internet dat alleen toegankelijk is via een anonimiseringsdienst of -netwerk zoals TOR.

Exchange

Een handelsplatform waar gebruikers cryptovaluta kunnen aankopen en verkopen.

Mining

Het creëren van nieuwe cryptovaluta door middel van het valideren en signeren van een nieuw datablok met transacties.

Privacy Coins

Cryptovaluta die een hogere mate van anonimiteit bieden ten opzichte van Bitcoin, zoals Monero, Dash en ZCash.

Private Key / Privé sleutel

Bij elk bitcoinadres hoort een private key (een persoonlijke, geheime digitale sleutel). Dit sleutelpaar (het adres en de private key samen) stelt de eigenaar in staat bitcoin te versturen.

Public Key / Publieke Sleutel

Een public key wordt afgeleid van een private key, en een bitcoinadres van een public key. Een public key wordt gebruikt bij transacties om te controleren of de verzender gemachtigd is de transactie te verrichten.

Transaction fee

Transactiekosten voor een bitcointransactie.

Wallet (bitcoin) / bewaarportemonnee

Verzameling private keys waarmee de gebruikers hun bitcoinadressen en tegoeden beheren. Een wallet kan in eigen beheer zijn (non custodial wallet) of in beheer bij een derde partij, vaak een broker of een exchange (custodial wallet).

Bijlage 2a voorbeeld afschrift uit een bitcoin wallet (Electrum), betreft non custodial wallet (in eigen beheer)

- onder in beeld én in de kolom 'saldo' het huidige saldo (in dit plaatje is het saldo van het bitcoin adres waar deze wallet bij hoort dus 0 bitcoin);
- datum en tijd van aankoop en verkoop transacties is beschikbaar in overzicht
- positieve getallen in de kolom 'bedrag' duiden op bijschrijvingen, negatieve getallen op afschrijvingen (uiteraard) in millibitcoin;
- het gaat in deze afbeelding dus om millibitcoin (één duizendste van een bitcoin), dus 10. staat voor 0,01 bitcoin. Omrekenen van millibitcoin naar bitcoin of andersom kan via de site: https://www.cryps.info/en/mBTC_to_BTC/1/.

Datum	Beschrijving	Bedrag	Saldo
2022-02-25 10:43	Verkoop	-40.	0.
2022-02-02 17:23		+10.	40.
2021-12-04 16:49		+10.	30.
2021-11-27 21:39	Omdat er een dip is	+10.	20.
2021-11-16 20:07	Nieuwe investering	+10.	10.
2021-10-02 11:17	Verkoop	-13.1314	0.
2021-09-13 15:38		+13.1314	13.1314

Saldo: 0. mBTC

Bijlage 2b voorbeeld custodial wallet (in beheer bij een exchange)

Ledger

ID	DATE	TYPE	CURRENCY	AMOUNT	FEE	BALANCE
LNG3WV	06/14/22 06:06:06	Receive	Bitcoin BTC	0.0043285800 BTC	0.00000 BTC	0.0248815700 BTC
LDCRHW	06/14/22 06:06:06	Spend	Euro Hold EUR.HOLD	-94.58 EUR	1.42 EUR	0.00 EUR
L5NNT2	06/14/22 06:06:05	Deposit	Euro Hold EUR.HOLD	100.00 EUR	4.00 EUR	96.00 EUR
LYKLV2	05/12/22 06:22:40	Receive	Bitcoin BTC	0.0036944400 BTC	0.00000 BTC	0.0205529900 BTC
LT2SN2	05/12/22 06:22:40	Spend	Euro Hold EUR.HOLD	-94.58 EUR	1.42 EUR	0.00 EUR
L6IXQ4	05/12/22 06:22:39	Deposit	Euro Hold EUR.HOLD	100.00 EUR	4.00 EUR	96.00 EUR
LBEMWB	05/11/22 19:44:05	Receive	Bitcoin BTC	0.0033963300 BTC	0.00000 BTC	0.0168585500 BTC
LRXKQL	05/11/22 19:44:05	Spend	Euro Hold EUR.HOLD	-94.58 EUR	1.42 EUR	0.00 EUR
LSHS7Z	05/11/22 19:44:04	Deposit	Euro Hold EUR.HOLD	100.00 EUR	4.00 EUR	96.00 EUR
LOGU3U	01/21/22 09:52:54	Receive	Bitcoin BTC	0.0027447000 BTC	0.00000 BTC	0.0134622200 BTC

Bijlage 3 Voorbeeld inzake afschrift van aankoop bitcoin bij Bitonic

- je ziet de hoeveelheid bitcoin en de datum waarop die bitcoin is aangeschaft via een Raborekening van de persoon die deze aankoop deed.

Debit Details Rabo Bankieren

Account holder: [REDACTED]
NL48 RABO [REDACTED]

Bitonic via Mollie **-€ 500.⁰⁰ D**

Counterparty account:	NL70 RABO 0115 6000 00
Description:	M00832437MB4MEFY 0020005654131858 BTC 0.01313140 to bc1q? bitonic.nl x7878 pasnr.029
Via:	iDEAL
Value date:	13 September 2021
Processing date:	13 September 2021
Transaction reference:	13-09-2021 13:19 0020005654131858

Je ziet ook wanneer er weer is uitbetaald door Bitonic:

Credit Details Rabo Bankieren

Account holder: [REDACTED]
NL48 RABO [REDACTED]

BITONIC B V **€ 1,352.⁴² C**

Counterparty account:	NL63 ABNA 0560 5861 91
Description:	Bitonic.nl BTC 0.04000000
Via:	Creditor payment
Value date:	25 February 2022
Processing date:	25 February 2022
Transaction reference:	TX2588658